

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AUTORITETI I KONKURENCËS
KOMISIONI I KONKURENCËS

Nr. 41/ prot.

Tiranë, më 16.01.2024

VENDIM

Nr. 1048, Datë 16.01.2024

**“PËR DHËNIEN E DISA REKOMANDIMEVE AUTORITETIT TË
KOMUNIKIMEVE ELEKTRONIKE DHE POSTARE LIDHUR ME DOKUMENTIN
PËR KËSHILLIM PUBLIK “ANALIZË TREGU E TELEFONISË CELULARE PËR
TREGJET ME SHUMICË TË TERMINIMIT NË RRJETET E TELEFONISË SË
LËVIZSSHME (CELULARE)”**

Komisioni i Konkurrencës me pjesëmarrjen e:

Z.	Denar BIBA	Kryetar
Znj.	Leida MATJA	Zv/Kryetar
Znj.	Rezana KONOMI	Anëtar
Znj.	Adriana BERBERI	Anëtar
Z.	Durim KRAJA	Anëtar

Në mbledhjen e tij të datës 16.01.2024, shqyrtoi çështjen me:

Objekti: Dhënia e disa rekomandime Autoritetit të Komunikimeve Elektronike dhe Postare në tregun e shërbimeve celulare lidhur me dokumentin nxjerrjen për këshillim publik të dokumentit “Analizë e tregjeve me shumicë të terminimit të thirrjeve në rrjetet e telefonisë së lëvizshme (celulare)”.

Baza Ligjore: Neni 24, shkronja (d) dhe neni 70 dhe neni 43, pika 1 e Ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”.

Komisioni i Konkurrencës, pas shqyrtimit të relacionit të Sekretarit të Përgjithshëm, të Autoritetit të Konkurrencës,

VËREN SE :

1. Këshilli Drejtues i AKEP-it me Vendimin nr. 16, datë 16.11.2023, miratoi nxjerrjen për këshillim publik të dokumentit “Analizë e tregjeve me shumicë të terminimit të thirrjeve në rrjetet e telefonisë së lëvizshme (celulare)”.
2. AKEP në vijim të bashkëpunimit dhe detyrimeve që përcakton neni 38 i Ligjit nr. 9918, datë 19.05.2008, “Për Komunikimet Elektronike në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar, dhe nenet 69 dhe 70 të Ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, me shkresën nr. 2024/4 prot., datë 17.11.2023 (protokolluar pranë AK me nr. 655 prot., datë 20.11.2023), mirëpret komentet e Autoritetit të Konkurrencës për dokumentin e nxjerrë për këshillim publik, lidhur me “Analizë e tregjeve me shumicë të terminimit të thirrjeve në rrjetet e telefonisë së lëvizshme

(celulare)”.

3. Sipas nenit 31 të Ligjit nr. 9918/2008, tregjet që justifikojnë rregullimin dhe janë subjekt i rregullimit, në përputhje me përcaktimet e këtij ligji, janë tregjet me pengesa, me natyrë juridike ose strukturore të larta dhe të qëndrueshme për hyrjen në treg, tregjet të cilat nuk janë të orientuar drejt konkurrencës efektive brenda një periudhe kohore të përshtatshme, tregjet ku zbatimi vetëm i ligjit për konkurrencën nuk mund të zgjidhë në mënyrën e duhur dështimet e tregut. Sipërmarrësit, që kanë fuqi të ndjeshme në treg, janë subjekt i masave të vendosura nga AKEP-i, në përputhje me këtë ligj dhe aktet në zbatim të tij.
4. Tregu me shumicë i terminimit të thirrjeve ndërkombëtare është pjesë e listës së tregjeve të përcaktuar në rregulloren 9/2007 dhe listës së tregjeve në rekomandimin e KE të vitit 2014, si i tillë për analizën e këtij tregu nuk është e nevojshme kryerja e testit të tre kritereve.
5. Niveli i tarifave të terminimit të thirrjeve në rrjetet celulare ka qenë objekt rregullimi *ex-ante* nga AKEP (më parë ERT) që nga viti 2006. Rregullimi i këtyre tarifave nga AKEP deri në vitin 2010 është kryer duke përdorur nivelin mesatar të tarifave të terminimit në vendet e BE, dhe, duke filluar nga viti 2010 deri në mars 2014, ky rregullim është kryer bazuar në reduktimin e përshkallëzuar për orientimin në kosto drejt vlerës së nxjerrë nga modeli BULRAIC i ndërtuar në vitin 2010 nga AKEP me konsulencë ndërkombëtare. Modeli BULRAIC në vitin 2010 referohet si LRIC+, ndërsa metoda e rekomanduar nga KE dhe e përdorur në shumicën e vendeve evropiane tashmë është Pure LRIC.
6. Në lidhje me masën rregulluese të rregullimit të MTR, AKEP bazuar në ndryshimet e ndodhura në treg, ndryshimet në MTR benchmark në vendet e BEREC si dhe bazuar në komentet finale të operatorëve të dërguara në Janar 2018, përgatiti një version të ri të dokumentit për rregullimin e MTR për këshillim publik me palët e interesuara.
7. AKEP me Vendimin nr. 15, datë 22.02.2018, miratoi nxjerrjen në këshillim publik të dokumentit “Rregullimi i tarifave të sipërmarrësve me FNT në tregjet me shumicë të terminimit të thirrjeve në rrjetet celulare – Këshillim Publik”.
8. AKEP me Vendimin nr. 70, datë 01.10.2018 vendosi miratimin e Dokumentit: “Rregullimi i tarifave të sipërmarrësve me FNT në tregjet me shumicë të terminimit të thirrjeve në rrjetet celulare - Dokumenti Përfundimtar”.
9. Me Vendimet nr. 71, 72, 73 të datës 01.10.2018 Këshilli Drejtues i AKEP miratoi reduktimin e përshkallëzuar të tarifave të terminimit të thirrjeve në rrjetet celulare (MTR) simetrike për të tre MNO-të me FNT për thirrjet kombëtare në periudhën 2018-2020. MTR në nivelin e 1.22 lek/min duke filluar nga data 01.12.2018 dhe në nivelin 1.11 lekë/min nga data 01.12.2019 - deri në një vendim tjetër të AKEP, miratimi i këtyre tarifave është bazuar në nivelin benchmark të MTR mesatare të vendeve të BEREC që kanë aplikuar modelin e koston Pure LRIC deri në 2016 dhe Korrik 2017 respektivisht.
10. Këshilli Drejtues i AKEP me Vendimin nr. 78, datë 01.10.2018, miratoi dokumentin “Analizë e Tregut Celular: Tregu me Shumicë i Aksesit dhe Origjinimit; Tregjet me Shumicë të Terminimit

të Thirrjeve Ndërkombëtare dhe Tregu me Pakicë i Shërbimeve Celulare – Dokument Përfundimtar”, mbi bazën e të cilit miratoi Vendimin nr. 79, datë 01.10.2018 ku përcaktoi sipërmarrësin Vodafone Albania SHA me Fuqi të Ndjeshme në: (i) tregun me shumicë të aksesit dhe origjinimit, (ii) tregun me shumicë të terminimit të thirrjeve ndërkombëtare dhe (iii) tregun me pakicë të shërbimeve celulare dhe masat përkatëse rregullatore, dhe me vendimet nr. 80 dhe nr. 81, datë 01.10.2018 përkatësisht përcaktoi sipërmarrësin Altelecom SHA dhe sipërmarrësin Telekom Albania SHA me Fuqi të Ndjeshme në (i) tregun me shumicë të terminimit të thirrjeve ndërkombëtare si dhe masat përkatëse rregullatore.

11. Të tre sipërmarrësit Vodafone Albania, Telekom Albania dhe Altelecom u shpallën me FNT në tregun me shumicë të terminimit të thirrjeve ndërkombëtare, dhe u vendosën masat përkatëse rregullatore për detyrimin e mos-diskriminimit dhe detyrimin e transparencës.
12. AKEP, me Vendim nr. 89, datë 15.11.2018, miratoi shfuqizimin e Vendimit nr. 78, datë 1.10.2018, të Këshillit Drejtues të AKEP, “Për Miratimin e Dokumentit: “Analizë e Tregut Celular: Tregu me Shumicë i Aksesit dhe Origjinimit; Tregjet me Shumicë të Terminimit të Thirrjeve Ndërkombëtare dhe Tregu me Pakicë i Shërbimeve Celulare – Dokument Përfundimtar” dhe përkatësisht shfuqizimin e Vendimeve të Këshillit Drejtues nr. 79, nr. 80, nr. 81 dhe nr. 82, datë 1.10.2018, të cilat kanë dalë mbështetur në VKD nr. 78, datë 1.10.2018 të Këshillit Drejtues të AKEP. Në këtë vendim AKEP vendosi nisjen e procedurës për rikryerjen e analizës për tregjet përkatëse si dhe të tregjeve të tjera, në përputhje me legjislacionin në fuqi, duke garantuar harmonizim dhe përputhshmëri me legjislacionin e Komisionit European. AKEP do të bashkëpunojë ngushtësisht me strukturat e Komisionit European për të përfutur ekspertizën dhe kontributin e ofruar prej tyre në këtë proces.
13. Këshilli Drejtues i AKEP, me Vendimin nr. 11, datë 16.6.2020, miratoi dokumentin “Mbi përfundimet e arritura pas Këshillimit Publik të dokumentit: “Analizë tregu e telefonisë celulare për tregjet me shumicë të terminimit të thirrjeve në rrjetet celulare, përfshirë terminimin e thirrjeve hyrëse ndërkombëtare”, në të cilin vendosi t’i konsiderojë të tre operatorët e rrjeteve celulare Altelecom SHA, Telekom Albania SHA, dhe Vodafone Albania SHA, si sipërmarrës me fuqi të ndjeshme (FNT) në tregun përkatës: tregu me shumicë të terminimit të thirrjeve kombëtare në rrjetet celulare, duke lënë në fuqi masat rregullatore të përcaktuara në vendimet e Këshillit Drejtues të AKEP nr.12, 13, 14, datë 22.2.2018, si dhe tarifën e terminimit të thirrjeve kombëtare në rrjetet celulare 1.11 lekë për minutë, sipas vendimeve të Këshillit Drejtues të AKEP nr. 71, 72, 73 të datës 1.10.2018. Gjithashtu, vendosi të mbajë në vëzhgim tregun përkatës me shumicë të terminimit të thirrjeve ndërkombëtare në rrjetet celulare, deri në plotësimin e tërësisë së kushteve për ndërmarrjen e një analize të re.
14. Në përfundim të procesit të asistencës ndërkombëtare për ndërtimin e një modeli kostosh BU-LRIC përgjatë periudhës 2020 – 2021, AKEP, me vendimin nr. 3, datë 1.4.2021, vendosi “Miratimin e dokumentit: Modeli i Referencës së dokumentit për ndërtimin e modelit të kostove për shërbimet mobile”, dhe me vendimin nr. 10, datë 22.7.2021 për “Miratimin e dokumentit – Rezultatet e modelit të kostove të shërbimeve me shumicë të rrjeteve celulare”, publikoi rezultatet e modelit të kostove të pastra mesatare të LRIC për tarifën e terminimit.

15. BEREC në dhjetor 2021 ka publikuar të dhënat më të fundit për MTR-në deri më Korrik 2021, konkretisht tarifa MTR mesatare e ponderuar në vendet e BE/BEREC rezulton 0.7170 eurocent për minutë, (0.881 lek) nga 0.7574 eurocent (0.94 lek) për minutë në vitin 2020, dhe mesatarja e ponderuar për të gjitha vendet në analizë (37 vendeve të BEREC) rezulton 0.6952 eurocent (0.854 lek), duke shënuar rënie me rreth 4% në krahasim me 0.7222 eurocent (0.899 lek) për minutë në vitin 2020.
16. Në vijim të vendimmarrjeve të AKEP në Mars 2014 e në vijim për rregullimin e tarifave të terminimit në rrjetet celulare në Shqipëri bazuar në tarifën benchmark të vendeve të BE/Europiane që kanë aplikuar modelin BULRIC i pastër (Pure BU-LRIC), AKEP paraqet informacion të përditësuar në lidhje me aplikimin e këtij modeli dhe nga vendet anëtare të BEREC dhe vlerat përkatëse mesatare, që mund të përdoren si benchmark për rregullimin e MTR-ve në Shqipëri.
17. Në këtë dokument paraqiten tarifën mesatare të thjeshta për 27 vendet e BE dhe vlerën mesatare të thjeshtë të tarifave të terminimit në 37 vendet që raportojnë në BEREC, si dhe krahasimin me tarifën aktuale të terminimit të thirrjeve në rrjetet celulare në Shqipëri.
18. Nga këto të dhëna, vërehet se tarifën e terminimit MTR në Shqipëri në këtë periudhë janë më të larta se ato të vendeve të BEREC si për mesataren e thjeshtë të 37 vendeve të EEA, ashtu edhe për atë të 27 vendeve të BE.
19. Referuar të dhënave të raportit të BEREC, të datës 9 dhjetor 2021, 6 vende (përfshirë Shqipërinë) rregullojnë tarifën e terminimit në rrjetet celulare duke përdorur tarifën benchmark nga vendet që kanë aplikuar modelin 'Pure-BU-LRIC', ndërsa Qipro, duke filluar nga viti 2018 ka filluar zbatimin e modelit të kostove Pure LRIC. Tarifën e këtyre vendeve janë përcaktuar nga rregullatorët përkatëse në momente të ndryshme kohore duke përdorur informacionin e disponueshëm për aplikimin e modelit Pure BU-LRIC në vendet e tjera Europiane/BE. Ndërsa me hyrjen në fuqi të Rregullores së Komisionit Europian 2021/654, që nga 1 korrik 2021, shumë vende të BE kanë filluar aplikimin e MTR-ve sipas vlerave të glidepath të përcaktuar në këtë Rregullore.
20. Në Shqipëri, AKEP ka përcaktuar vlerën 1.48 lek/minutë në vitin 2014, duke përdorur tarifën mesatare prej 1.0550 eurocent të 13 vendeve që kishin aplikuar modelin Pure BULRIC deri në fund të vitit 2013. Rregullimi më i fundit i bazuar në metodën 'benchmark pure BULRIC' është kryer në Islandë, e cila ka përllogaritur vlerën benchmark prej 0.8813 eurocent/min në gusht 2016 dhe kjo vlerë ka filluar të aplikohet nga janari 2017.
21. Tarifën e terminimit në rrjetet celulare në Shqipëri kanë ardhur duke u reduktuar në mënyrë të përkallëzuar si rezultat i ndërhyrjes së AKEP, nga viti në vit, duke konvergjuar drejt një simetrie të plotë mes tre operatorëve. Në figurën e mëposhtme paraqitet grafikisht ecuria e tarifave të terminimit për operatorët celularë si dhe mesatarja e tyre nga viti 2010 e në vazhdim,
22. Vërehet që tarifën e terminimit të thirrjeve në rrjetet individuale ka ardhur në ulje, duke pasur fillimisht një asimetri midis dy operatorëve më të vegjël (hyrës të rinj në këtë treg) kundrejt operatorëve ekzistues Vodafone Albania dhe One Telecommunications (tashmë One Albania, pas bashkimit të One Telecommunications dhe Albtelecom), për të shkuar në simetri të plotë pas

daljes së Plus nga tregu dhe vendimmarrjes së AKEP në tetor 2018. Ndërsa aktualisht, me ndryshimet e reja të ndodhura në strukturën e tregut të telefonisë celulare pas bashkimit të dy operatoreve Albtelecom dhe One Telecommunications, nga data 1.1.2023 tregu i telefonisë celulare ka kaluar nga 3 operatorë, në 2 operatorë, përkatësisht Vodafone Albania dhe One Albania.

23. Duke përafruar tarifat e terminimit celulare me BE/BEREC në tetor të vitit 2018, AKEP miratoi reduktimin e përshkallëzuar të tarifave të terminimit të thirrjeve në rrjetete celulare (MTR) simetrike për të tre MNO-të me FNT për thirrjet kombëtare në periudhën 2018-2020. MTR u përcaktua në nivelin e 1.22 lek/min duke filluar nga data 1.12.2018 dhe në nivelin 1.11 lek/min nga data 1.12.2019 - deri në një vendim tjetër të AKEP, miratimi i këtyre tarifave është bazuar në nivelin benchmark të MTR mesatare të vendeve të BEREC që kanë aplikuar modelin e kostos Pure LRIC.
24. Duke filluar nga data 1.7.2021, në zbatim të Rregullores së Komisionit Europian 2021/654 për implementimin e tarifave të përbashkëta të terminimit (MTR dhe FTR) në vendet e BE, janë përcaktuar eurotarifat (Eurorates) përkatësisht në vlerat: 0.7 eurocent/minutë për periudhën 1.7.2021 – 31.12.2021, dhe 0.55 eurocent/minutë për periudhën 1.1.2022 – 31.12.2022, të cilat janë përkatësisht 22% dhe 39% më të ulëta se tarifa aktuale e terminimit MTR në Shqipëri 1.11 lek/minutë.
25. Viti 2023 shënon vitin e parë pas ndryshimeve strukturore të ndodhura në tregun e telefonisë celulare, në të cilin aktualisht ofrojnë rrjete/shërbime përkatëse dy ofertues, pas transaksionit të ndodhur në fund të vitit 2022, duke e ulur numrin e operatorëve nga tre në dy për herë të parë që nga viti 2008, pas bashkimit të Albtelecom dhe ONE nën kontrollin e 4iG.
26. Nga të dhënat e këtij dokumenti evidentohet se sipërmarrësi me pjesën më të madhe të tregut, pothuajse për të gjitha treguesit e marrë në analizë, është Vodafone Albania, dhe pjesët e tregut për këtë operator kanë qenë në nivele pothuajse të qëndrueshme me luhatje të lehta nga njëri vit në tjetrin. One Telecommunications është sipërmarrësi i dytë me pjesën më të madhe të tregut për treguesit respektivë, dhe vërehet se veçanërisht përgjatë viteve 2021 – 2022 ka shënuar rritje të pjesëve të tregut.
27. AKEP, me Vendimin nr. 2522, datë 6.11.2014 ka vendosur “Miratimin Dokumentit: Analizë e tregut celular: tregjet me shumicë të terminimit dhe tregu me pakicë të shërbimeve publike në rrjetet e telefonisë së lëvizshme - Dokumenti Përfundimtar”. Me Vendimet 2523, 2524, 2525, 2526 janë shpallur FNT në tregjet e terminimit të thirrjeve të katër operatorët dhe janë miratuar tarifat e terminimit të thirrjeve (me asimetri në favor të Plus) ndërkohë që në të njëjtat vendime është shtuar edhe detyrimi për on-Net vs off-net i cili, në fakt, i referohet problematikës në tregjet celulare me pakicë dhe është marrë si një masë rregullatore.
28. Masa mosdiskriminimit on-net vs off-net është ndërmarrë në vitin 2014 në kushtet e tarifave të larta të terminimit të thirrjeve nga një rrjet dejt një tjetër rrjeti celular që nxiste efektin ‘club’ të favorizimit të thirrjeve brenda rrjetit duke avantazhuar operatorët me pjesë të madhe tregu dhe penalizonte për thirrjet jashtë rrjetit (operatorët me pjesë më të vogla tregu). Këto masa janë

akoma në fuqi.

29. Një ndër faktorët kryesorë që është marrë në konsideratë nga AKEP për vendosjen e detyrimit të mosdiskriminimit të thirrjeve on-net vs off-net ka qenë pjesa e tregut e operatorëve, ku potencialisht operatorët me pjesën e tregut më të madhe shfrytëzojnë bazën më të gjerë të pajtimtarëve, duke ju ofruar incentiva në kohë komunikimi brenda rrjetit me çmime preferenciale. Nga periudha në të cilën është vendosur kjo masë rregullatore situata e operatorëve të këtij tregu ka ndryshuar qënësish, ku nga katër operatorë mobile tashmë në treg kemi vetëm dy, One Albania dhe Vodafone Albania, pjesët e tregut të të cilëve janë të përfafërta për sa i përket numrit të pajtimtarëve.
30. Nga të dhënat vihen re ndryshime të mëdha në strukturën e thirrjeve dhe tendencat e rritjes së peshës së thirrjeve off-net (drejt rrjeteve të tjera celulare kombëtare) dhe reduktimin e peshës së thirrjeve brenda rrjetit (on-net). Pësia e thirrjeve off-net është rritur nga 5% në vitin 2013 dhe ka arritur në 42% në vitin 2022. Në të njëjtën periudhë pësia e thirrjeve on-net është reduktuar nga 93% në vitin 2013 në 56% në vitin 2022. Struktura e thirrjeve on-net përkundrajt atyre off-net ka qenë e qëndrueshme përgjatë viteve 2018 – 2022, duke tentuar drejt peshave të përafërta.
31. Për sa më lart, AKEP vlerëson se kjo masë e ka dhënë efektin e saj në përputhje me qëllimin e vendosur dhe si e tillë AKEP gjykon që kjo masë mund të tërhiqet në referencë me parashikimet e nenit 36 të ligjit 9918/2008, i ndryshuar. Arsyet e propozimit për tërheqjen e kësaj mase rregullatore ndër të tjera argumentohen nga faktorët si:
 - a. struktura e re e tregut me dy operatorë mobile;
 - b. mungesa e stimuljeve të nevojshëm për aplikim të tarifave grabitqare për krijimin e grupeve të mbyllura;
 - c. ulja e volumit të thirrjeve voice ndikuar nga rritja gjithnjë e më e madhe nëpërmjet aplikacioneve OTT, të cilat gjithnjë e më shumë ofrojnë shërbim thirrjesh (audio, video, sms) me cilësi në rritje;
 - d. struktura e thirrjeve e balancuar për një periudhë relativisht të gjatë, etj.
32. Bazuar në analizat e tregut deri në vitin 2019, AKEP ka përcaktuar se terminimi i thirrjeve ndërkombëtare nuk është në të njëjtin treg përkatës, si edhe terminimi i thirrjeve kombëtare për shkak të dimensionit gjeografik, por në të dy tregjet secili nga operatorët është me fuqi të ndjeshme në treg (FNT) pasi ka monopolin e terminimit në rrjetin e vet të thirrjeve kombëtare ose ndërkombëtare. Theksojmë se për shkak të natyrës monopoliste që ka tregut i terminimit të thirrjeve, edhe në kushtet e reja në tregun e telefonisë celulare me kalimin nga tre në dy operatorë, të dy operatorët vazhdojnë të jenë me fuqi të ndjeshme në treg (FNT) në tregjet përkatëse të terminimit
33. Në rekomandimet për orientimin në kosto të tarifave të terminimit nga KE dhe BEREC, si dhe nga praktikat rregullatore në vende të BE, vihet re se orientimi në kosto rekomandohet të kryhet nëpërmjet një reduktimi të përshkallëzuar. Për të kryer një reduktim të tillë glide path është një mjet rregullator i përshtatshëm që përdoret nga rregullatorët për reduktimin e çmimeve gjatë një periudhe të shtrirë në kohë, në nivelin e llogaritur drejt koston së orientuar. Në praktikën

rregullatore glide path janë konsideruar të zakonshme në caktimin e tarifave të orientuara drejt kostos, arsyet më të zakonshme që lidhen me përdorimin e tyre shoqërohen me nevojën për t'u dhënë kohë operatorëve për të rregulluar gradualisht planet e tyre të biznesit, duke shmangur ndërprerjet e menjëhershme në treg, veçanërisht kur ndryshimi midis MTR ekzistuese dhe MTR të orientuar drejt kostos është i lartë.

34. AKEP e konsideron gjithashtu glide path si një mjet të rëndësishëm për zbatimin e nivelit të ri të MTR-së zanore të orientuar drejt kostos në rastet kur normat mesatare aktuale të terminimit janë dukshëm më të larta se niveli i vlerësuar i kostos efikase.
35. AKEP gjykon se në kushtet e publikimit të rezultateve në përfundim të projektit të asistencës ndërkombëtare për ndërtimin e Modelit të Kostos për Terminimin me shumicë të thirrjeve në rrjetet celulare, të miratuara me Vendim të AKEP nr. 10, datë 22.7.2021, të përcaktojë tarifat e reja të terminimit me shumicë të thirrjeve kombëtare mbi Modelin e Kostos BULRAIC për të dy operatorët celularë Vodafone Albania SHA, dhe One Albania SHA.
 - a) Sipërmarrësi One Albania SHA, përmbush kriteret për FNT në tregun përkatës me shumicë të terminimit të thirrjeve kombëtare në rrjetin celular One Albania;
 - b) Sipërmarrësi Vodafone Albania SHA përmbush kriteret për FNT në tregun përkatës me shumicë të terminimit të thirrjeve kombëtare në rrjetin celular Vodafone Albania;
36. Duke vlerësuar qëndrimet e operatorëve të rrjeteve celulare gjatë procesit të ndërtimit të modelit të kostove BU-LRIC, si dhe bazuar në rezultatet e përfundimit të projektit të asistencës teknike për Modelin e Kostove, trajtimin dhe analizën e tregjeve të ofrimit të shërbimeve mobile në këtë dokument AKEP propozon që MTR kombëtare për të dy operatorët të rishikohen sipas si më poshtë vijon, nëpërmjet reduktimit të përshkallëzuar 'glide path' për zbatimin e ri të MTR kombëtare.
 - Vodafone Albania/One Albania: duke filluar nga data 1.12.2019 në nivelin 1.11 lek/min; duke filluar nga data 01.03.2024 në nivelin 1.02 lek/min; duke filluar nga data 01.09.2024 në nivelin 0.89 lek/min dhe duke filluar nga data 01.03.2025 në nivelin 0.75 lek/min.
37. Bazuar në parashikimet e nenit 75 të Kodit të Komunikimeve Elektronike Europiane (EECC), duke marrë në konsideratë opinionin e BEREC, në përputhje edhe me parashikimet e nenit 117 të EECC, Komisioni European ka adaptuar një akt për të mbështetur këtë direktivë për vendosjen e një tarife të vetme maksimale për secilin nga shërbimet e terminimit të thirrjeve zanore nga rrjetet fikse dhe ato mobile, të cilat do të vendosen në të gjithë ofruesit e këtyre shërbimeve në të gjitha vendet anëtare të BE-së.
38. Autoritetet Rregullatore të vendeve anëtarë (NRAs) pas hyrjes në fuqi të tarifave nuk do të mund të vendosin masa rregullatore për kontrollin e tarifave për shërbimet celulare ose fikse në territorin e tyre kombëtar, por mund të përdorin vetëm instrumentin e masave të palidhura me rregullimin e tarifave/çmimeve (non-price related obligation on the termination providers).
39. Vihet re një rënie e minutave të komunikimit të thirrjeve ndërkombëtare nga viti 2018 në vitin 2022, me përjashtim të sipërmarrësit Vodafone Albania i cili ka pasur rritje të thirrjeve

ndërkombëtare të terminuara gjatë vitit 2019 në krahasim me vitin 2018, por pas vitit 2019 rënia ka qenë e ndjeshme edhe për këtë sipërmarrës. Rënia e terminimit të thirrjeve ndërkombëtare i atribuohet ndër të tjera edhe rritjes së përdorimit të internetit me anë të telefonave celularë, nëpërmjet të cilit konsumatorët komunikojnë duke përdorur aplikacionet, etj.

40. Sa më sipër, AKEP ka ngritur disa pyetje rreth këtij dokumenti për Këshillim Publik, si vijon:
41. Cili është opinionimi juaj për vlerat aktuale të tarifave të terminimit të thirrjeve kombëtare dhe reduktimin e përshkallëzuar të propozuar në këtë dokument deri në vitin 2025, sipas rezultateve të Modelit të Kostove të miratuar nga AKEP?
42. Lidhur me pyetjen e parë, sipas analizës së kryer tarifat e terminimit në Shqipëri janë më të larta se tarifa mesatare e thjeshtë e vendeve anëtare të BE dhe vendeve të cilat raportojnë në BEREC. Por vlerësojmë se tarifat e terminimit në Shqipëri, kanë ardhur duke u reduktuar në mënyrë të përshkallëzuar si rezultat i ndërhyrjes së AKEP, nga viti në vit, duke konvergjuar drejt një simetrie të plotë mes tre operatorëve si dhe vërehet se tarifat e terminimit të thirrjeve në rrjetet individuale ka ardhur në ulje, duke pasur fillimisht një asimetri midis dy operatorëve më të vegjël (hyrës të rinj në këtë treg) kundrejt operatorëve ekzistues Vodafone Albania dhe One Telecommunications (tashmë One Albania, pas bashkimit të One Telecommunications dhe Albtelecom), për të shkuar në simetri të plotë pas daljes së Plus nga tregu dhe vendimmarrjes së AKEP në tetor 2018. Ndërsa aktualisht, me ndryshimet e reja të ndodhura në strukturën e tregut të telefonisë celulare pas bashkimit të dy operatorëve Albtelecom dhe One Telecommunications, nga data 1.1.2023 tregu i telefonisë celulare ka kaluar nga 3 operatorë, në 2 operatorë, përkatësisht Vodafone Albania dhe One Albania.
43. A duhet ta konsiderojë AKEP që në periudhën nga viti 2025 e në vijim, që edhe në Shqipëri të aplikohen tarifa terminimi të njëjta me euro tarifën, sipas të njëjtave vlera të unifikuar për shërbimin e terminimit të thirrjeve zanore edhe në vendet e BE-së?
44. Lidhur me pyetjen e dytë, duke parë se tarifat aktuale të vendeve të BE janë më të ulta se tarifat aktuale të terminimit në Shqipëri, vlerësohet se AKEP duhet të konsiderojë që nga viti 2025, e në vijim të implementojë metodologjinë e vendeve të BE për percaktimin e tarifave të terminimit, duke qenë se ato kanë për qëllim orientimin e çmimeve drejt kostos të terminimit të thirrjeve.
45. Cili është opinionimi juaj mbi propozimin e AKEP për heqjen e masës rregullore të detyrimit për mosdiskriminimin e thirrjeve On-Net vs Off-net në rrjetet mobile?
46. Lidhur me pyetjen e tretë, nga periudha në të cilën është vendosur kjo masë rregullore situata e ndërmarrjeve që operojnë në treg ka ndryshuar qenësisht, ku nga katër ndërmarrje tashmë në treg kemi vetëm dy, One Albania SHA dhe Vodafone Albania SHA, pjesët e tregut të të cilëve janë të përafërta për sa i përket numrit të pajtimtarëve, por pavarësisht në kushtet kur AKEP ende nuk ka realizuar një analizë të tregut të pakicës të tregut të telefonisë celulare për të ndërmarrë masat e nevojshme rregullore për rregullimin e këtij tregu, vlerësohet se kjo masë rregullore duhet të jetë ende në fuqi.

47. Cili është opinioni juaj për opsionet e paraqitura nga AKEP për rregullimin në tregun e terminimit të thirrjeve hyrëse ndërkombëtare në rrjetet celulare?
1. Përfshirja e terminimit të thirrjeve hyrëse ndërkombëtare në tregun përkatës të terminimit të thirrjeve (kombëtare), shpalljen FNT të të tre operatorëve dhe rregullimin e tarifave në mënyrë proporcionale me balancat in-out nga terminimi thirrjeve kombëtare dhe ndërkombëtare:
 - a. me të gjitha detyrimet si MTR kombëtare, përfshirë barazimin e MTR të dy lloj thirrjeve (menjëherë ose me glide path);
 - b. me detyrime të ndryshme për dy llojet e thirrjeve: vetëm me detyrim dhënie aksesit dhe mosdiskriminim për thirrjet ndërkombëtare.
 2. Me përkufizim si treg përkatës i veçantë (nga thirrjet kombëtare) i justifikuar për ndërhyrje ex-ante dhe FNT:
 - a. me të gjitha detyrimet si MTR kombëtare, përfshirë barazimin e MTR të dy lloj thirrjeve (menjëherë ose me glide path); me detyrime të ndryshme për dy llojet e thirrjeve: vetëm me detyrim dhënie aksesit dhe mosdiskriminim për thirrjet ndërkombëtare.
 3. Aplikimin e një reduktimi të veçantë nëpërmjet glide path edhe për terminimin e thirrjeve ndërkombëtare duke synuar në afat mesëm orientimin drejt MTR kombëtar;
 4. Lënie në derregullim siç është aktualisht.
48. Lidhur me pyetjen e katërt, kostot e terminimit të thirrjeve kombëtare dhe ndërkombëtare, janë thuajse të njëjta, pasi terminimi i thirrjeve hyrëse ndërkombëtare është një shërbim që kryhet në RSH.
49. Në dokumentin e nxjerrë nga AKEP për Këshillim Publik rezulton se pesha e thirrjeve hyrëse ndërkombëtare në totalin e thirrjeve të terminuara është reduktuar ndjeshëm për shkak rënies së trafikut hyrës ndërkombëtar, por edhe për shkak të rritjes së ndjeshme të trafikut off-net, por MTR ndërkombëtare gjatë vitit 2022 ka shënuar rritje krahasuar me vitet 2019 – 2021, periudhë gjatë të cilës ka qenë në nivelet më të ulëta, megjithatë, MTR e vitit 2022 (20.47 lek/minutë) është më e ulët se ajo e viteve 2015 – 2018. Edhe treguesi mesatar i ponderuar (kombëtar dhe ndërkombëtar) për vitin 2022 është 2.19 lek/minutë, gati dyfish më i lartë se MTR kombëtar (1.11 lek/minutë).
50. Autoriteti i Konkurrencës vlerëson se në këtë pikë, AKEP duhet të përdori praktikën më të mirë të vendeve të BE që rregullimi/de-rregullimi t'i shërbejë rritjes së konkurrencës dhe uljes së tarifave, duke patur si qëllim parësor çmime të orientuara drejt kostos.

PËR KËTO ARSYE:

Komisioni i Konkurrencës, bazuar në nenin 24, shkronja (d) dhe nenin 70 të Ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”,

VENDOSI:

- I. Ti rekomandojë Autoritetit të Komunikimeve Elektronike dhe Postare, si vijon:
- i. Në kushtet e ndryshimeve strukturore të ndodhura në tregun e telefonisë celulare të realizojë analizën e tregut të pakicës të tregut të telefonisë celulare për të ndërmarrë masat e nevojshme rregullatore për rregullimin e këtij tregu.
 - ii. Për përcaktimin e tarifave të terminimit të implementojë metodologjinë e vendeve të BE duke patur si qëllim parësor çmime të orientuara drejt kostos.

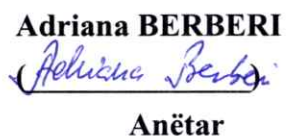
II. Ngarkohet Sekretari i Përgjithshëm për zbatimin e këtij vendimi.

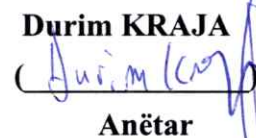
Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

KOMISIONI I KONKURRENCËS

Leida MATJA
()
Zv/Kryetar

Rezana KONOMI
()
Anëtar

Adriana BERBERI
()
Anëtar

Durim KRAJA
()
Anëtar

Denar BIBA
()
Kryetar

